

Caritas de boer op

De agrarische sector staat onder druk ten gevolge van de stikstofcrisis. Het mestoverschot is volgens de overheid één van de oorzaken en dus krijgt agrarisch Nederland de spreekwoordelijke rekening gepresenteerd. Voeg daarbij de complexe wetgeving voor agrarische bedrijven en het wordt voor agrariërs steeds moeilijker om het hoofd boven water te houden. Dat is een hard gelag omdat het vaak om bedrijven gaat die al generaties lang familiebezit zijn.

Ruim 4.000 melkveehouders zijn momenteel in afwachting van een antwoord van de Nederlandse regering op de aanpak van het mestoverschot.

Ondanks een regeling van het vorige kabinet waarbij agrariërs zich door de overheid kunnen laten uitkopen, is een echte oplossing tot op heden achterwege gebleven. Het agrarisch beleid van het pas aangetreden kabinet Schoof wordt dan ook in spanning afgewacht. Voor diocesaan diaconaal werker diaken Tom van Vilsteren was het daarom tijd voor een diaconaal bezoek aan en een gesprek met de 57-jarige veehouder Alex ten Have uit Harreveld, een dorp gelegen onder de rook van Lichtenvoorde in de Gelderse Achterhoek. Ten Have bezit een bedrijf met 65 melkkoeien, dat al drie

generaties in de familie is. Niet geheel toevallig is hij naast zijn dagelijkse werkzaamheden als veehouder, secretaris van de PCI HH. Paulus en Ludger in Lichtenvoorde en Groenlo.

Diaconaal bezoek

Een diaconaal bezoek is een goede manier om aandacht te schenken aan en interesse te tonen in de momenteel zo geplaagde agrarische sector. Ten Have, een veehouder met Caritas in zijn genen, is een man met een no-nonsense mentaliteit. Een bezoek aan zijn bedrijf brengt je op een plek waar een mening niet wordt geschuwd, waar je kunt meeleven en waar aan de keukentafel ruimte is voor inspirerende verhalen.

Diaconaal gesprek

In het diaconale gesprek staan vier vragen centraal. Vragen die een richtsnoer zijn zonder dat ze expliciet worden gesteld. Gevoegd bij de gedrevenheid van Ten Have, motiveert het om kwaliteiten en gaven in te zetten voor medemensen.

Wat heb je nodig?

Het is bekend dat veel agrariërs allerlei moeiten en zorgen ervaren. Deze komen volgens Ten Have onder andere voort uit het gebrek aan erkenning en waardering voor de agrarische sector. Enig begrip en waardering voor de bijdrage van de agrarische sector aan de voedselketen zou wel op zijn plaats zijn. Ten Have voelt zich onder meer vanwege de strenge regelgeving niet altijd begrepen door de overheid. Omdat er veel minder mest mag worden uitgereden, verschaalt de grond en levert deze minder gras op dat kan worden ingekuuld om later als veevoer te dienen. De Nederlandse weidegrond kan meer mest per hectare verdragen dan bijvoorbeeld die in Frankrijk. De grond in Nederland is vele malen vruchtbaarder en kan veel produceren. Minder of niet bemesten is: niet oogsten. Voor de koeien betekent dit minder voer. Niet voeren is: niet melken. Toch gelden in beide landen dezelfde Europese regels voor het uitrijden van mest. Ten Have is benieuwd naar het agrarisch beleid van het onlangs aangetreden Nederlandse kabinet. Hij is er de man niet naar een klaagzang te houden, zijn werk is te leuk en hoop doet leven.

Wat kun je geven?

Tijd, aandacht, een gebed, een bepaalde deskundigheid, vervoer, geld: iedereen kan of heeft iets te geven. Dat een boer bedrijfsmatig een bijdrage levert aan de voedselketen is geen nieuws. Minder vanzelfsprekend is het verrichten van vrijwilligerswerk. Ten Have, opgegroeid in een klassiek rooms-katholiek gezin, vertelt dat vrijwilligerswerk en Caritas hem met de paplepel zijn ingegoten. Zijn vader maakte jaren deel uit van het voormalige armenbestuur van de Sint Agatha parochie in Harreveld. Hij stopte hiermee

toen deze werd samengevoegd met de Sint Ludger parochie in Lichtenvoorde. Ten Have raakte kort na de val van het communistisch regime van Ceaușescu betrokken bij de 'actie schoenendoos' voor Roemenië. Het bracht hem in dit land en het leidde er uiteindelijk toe dat hij zich – mede geïnspireerd door deze ervaring en zijn vader – beschikbaar stelde voor de PCI Sint Ludger. Binnen de kortste keren vond Ten Have zich terug als secretaris van deze PCI. Dat was voor hem leren en wennen. Nu ruim één jaar geleden kreeg hij bovendien te maken met de samenvoeging van de PCI Sint Ludger en de PCI Sint Paulus. Hij haalt er, na enige startproblemen, inspiratie en vreugde uit. Ten Have is zeer tevreden over de samenwerking in de nieuwe bestuurssamenstelling van de PCI HH. Paulus Ludger en ziet na vele PCI-jaren nog volop kansen en uitdagingen.

Wat moet je weten?

Ten Have is van het type 'What you see is what you get'. Hij houdt graag de regie en zoekt actief en creatief naar oplossingen. Het pachten van land is één optie voor het tackelen van het mestprobleem. Van 44 hectare grond pacht hij 18 hectare van verschillende eigenaren. Op deze 44 hectare kan hij de meeste geproduceerde mest plaatsen. Op de gepachte grond worden snijmais, aardappelen en gerst verbouwd, (deels) te gebruiken als veevoer. Zijn inzet voor de PCI wordt gekenmerkt door de drie D's van diaconie: dienen, delen en doen. Ten Have voegt daar een vierde 'D' van durven aan toe. Het 'dienen' is terug te vinden in zijn dienstbaarheid die zich kenmerkt door openhartigheid, gastvrijheid en zijn inzet voor de PCI als zodanig. Vrijwilligerswerk ziet hij zeker niet als vrijblijvend. Het vraagt om commitment. 'Delen' is zijn tweede natuur. Ten Have weet als geen ander wat 'armoede' betekent. Hij heeft daar in de achterliggende jaren het nodige van gezien. Het 'doen' vinden we terug in zijn ambitie om voor kerkdorpen die behoren tot de parochie HH. Paulus en Ludger PCI-werkgroepen op te starten. In gesprek met Alex ten Have spreekt het 'durven' voor zich.

Wat moet ik weten?

Een diaconaal bezoek aan veehouder Ten Have levert een interessant gesprek op over bedrijfsvoering, problemen waar de Nederlandse boer mee wordt geconfronteerd en een duidelijke visie op Caritas. Zo is de Zwarte Cross, een groot festival in de Gelderse Achterhoek, voor Ten Have een vorm van religie die hij nog altijd belijdt. Omzien naar elkaar, het leven vieren, zo ook de Zwarte Cross, is voor hem naast het Kerk-zijn een onderdeel van gemeenschap vormen. Het is voor de familie Ten Have bovendien heel normaal om een gast, zo ook de schrijver dezes, aan te laten schuiven bij de maaltijd. Ten Have is met recht een trotse veehouder. Hij draagt om dat te benadrukken een overall met

de veelzeggende tekst 'proud to be a farmer'. In de agrarische sector is opvolging niet meer vanzelfsprekend, maar in zijn geval niet onmogelijk. Dat weerhoudt hem er niet van zelf de regie te houden en zijn bedrijf voort te zetten.

Boeren staat het water soms aan de lippen, omdat ze soms vele tonnen hebben geïnvesteerd. Een beetje melkrobot kost anderhalve ton of zelfs nog meer. Investerings die door het huidige landbouwbeleid echter niet opbrengen wat ervan werd verwacht. En mocht het water de boeren niet tot aan de lippen staan dan staat het door de overvloedige regenval van dit jaar wel op het land. De opbrengst van bijvoorbeeld snijmais blijft daardoor achter bij de verwachtingen.

Koeien worden met zorg en aandacht behandeld. Zij krijgen een heuse pedicurebehandeling, van een koe pedicure. Ze worden zeker niet uitgemolken. Boeren hebben – ook al wordt het tegendeel soms beweerd – zorg voor hun dieren.

Voedselzekerheid en voedselveiligheid worden in de maatschappelijke discussie nogal eens vergeten.

Voedsel dat wordt geïmporteerd, voldoet vaak niet aan normen die worden gesteld aan dierenwelzijn. Gebruik van kunstmest en daarmee gewasbescherming is nergens beter geregeld dan in Nederland. Veel consumenten vinden het vanzelfsprekend dat in de supermarkt voedingswaren beschikbaar zijn maar realiseren zich onvoldoende dat alles dat wordt geconsumeerd, geproduceerd moet worden.

Het diaconale bezoek aan en het gesprek met Alex ten Have vragen om solidariteit met de Nederlandse boer. Caritas is 'proud to have a farmer'.

door diocesaan diaconaal werker Tom van Vilsteren

